

અશે! ઝરથુસ્ત્ર સાહેબની જીંદગીનો ટુંક અહવાલ.

ખાજના પવિત્ર અને નેક રોજે વાંચવા લાયક કીસ્સો.

ઝરથુસ્ત્ર સાહેબનાં નેક ફરમાનો.

(લખનાર:—શા. હેા. ઝાખવાલા.)

ચાથી આવૃત્તી.

રાજ્ય ગોકળદાસ નેણશીએ “ ઈન્ડિયન નેશનલ ” પ્રિન્ટીંગ વર્ક્સમાં છાપ્યું.
૩૦૬, બારાખબર કોટ મુંબઈ.

મીં શા. હેા. ઝાખવાલાએ રચાર બીહીંગ, આંટરોહ.
મુંબઈ મધે પ્રગટ કર્યું છે.

મૃધી આવૃત્તિનો દીખાવો.

અગ્રો અરથુસ્ત્ર સાર્થેબની જીંદગીના અહવાલો ઘણાક ખાહેર પડ્યા છે; પણ તે સહ મોટાં પુસ્તકોમાં જાપાયા છે તેમજ કેઇ શીલ-સુશીની રાહે તો 'કાદ' ધર્માબ્યાસની રાહે લખવામાં આવ્યા છે. એવાં પુસ્તકો આપણામાં ટુંકે અહવાલો અને ઇતીહાસીક દ્રષ્ટે લખાયલા અહવાલો કરતાં વધારે સામાન્ય થઇ પડતાં નથી. આજે તો ધર્મ અને નીતીના બાબતો પણ ટુંકમાં ઘડી ચપકો જોઇ લેવા સારું સહ તઇયાર થશે. એવો વર્ગ વધતો જાય તેને પહોંચી વળવાની આ અદના લેખકની ઉમેદ છે.

જ્યાં “આજ” કરીને શબ્દ વાંચવામાં આવે ત્યાં દીસાને દિવસ સમજવો કારણ કે આ ચોપાન્યું તે દિવસને માટે જાપાયવામાં આવ્યું છે.

૧૬-૬-૧૫૩૬

કેતા.

રતાર બ્રીડીંગ, ગ્રાન્ટરોડ,

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૧૦૮-

વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ જરંદુસ્ત-૨ તાલિખાં નો
ફરમાનો

વિષય પૃ ૮૪૨૯:૨૩

ઝરથુસ્ત્ર સાહેબનાં માંતપિતાને આગાહી.

મીડીઆમાં આવેલાં રથ શહેરમાં ઘણાંક વર્ષની વાતપર એક બહુ નેક અને પવિત્ર જોડું રહેતું હતું. પુરુષનું નામ પડિસ્પરપ હતું અને જાનુનું નામ દોગદો કરીને હતું. પડિસ્પરપ પોતાની નેક ખસ-લતની છંદગી ગુન્નરવા માટે જાણીતો હતો, જ્યારે તેની ઘણીયાણી તેટલીજ ભક્તીભાવવાળી હતી. અને હતાં તો સુખી પણ તેમને પેટે એકબી બચ્ચું હતું નહીં તેથી માયાપને સંતાપ થતો અને ઇચ્છતાં કે અમારે પેટે એક દીકરો અવતરે કે જે આવીને ખુદાનો કાયદો આ દુન્યાને સમજાવે કે જ્યાં મુર્તિપૂજન જાયજ હતી અને તેઓ એમ ધારતાં હતાં કે તે જાળકનાં આવ્યાથી દુન્યાના પાપો ધોવાશે. એક વખતે પડિસ્પરપ જ્યારે ભક્તીની અંદર મશગુલ હતો ત્યારે એક યજ્ઞ તેની હાજરીમાં આવી ઉભો અને તેને હોમોમનાં પાણીનું એક પ્યાલું આપ્યું, તેણે તે પીધું પછી યજ્ઞે તેને જણાવ્યું કે હવે તારે પેટે એક નેક તોખમનું જાળક અવતરશે. એ રીતે એક રાત્રે દોગદોને એક અચંકર રૂપનો આવ્યો પણ તેમાંથી પરવરદેગારની મહેરથી ખુશાલીમાંજ પરીણામ આવ્યું: તે શું સ્વપ્નનો હતો ?

દોગદોનો ખાખ.

આસમાનપર તેણીએ જોયું તો ખાનુમ પડ્યું કે એક કાળું સીયાહ વાદળું હતું તેણે ગોચા સુરજનેથી લાંકીઠીધા હતો. દોગદો થરથર ધુજવા લાગી. આ વાદળાંમાંથી નરેહવાર કાઢી ખાનારાં જનવરોએ દેખાવ દીધો. દાખલા તરીકે વાઘ, વર, ચીત્તાઓ, ગરુડ પક્ષી વીગેરે અને તેમના વચ્ચે ઉભેલો હતો શયતાન. શયતાન દોગદોના ખોળા તરફ દોડ્યો અને એક સુંદર હસમુખું બચ્ચું જે ત્યાં હતું તેને ત્રાપ મારીને છીનવી લીધું. બચ્ચું રડતું નથી કે ડરતું

નથી પણ ખડખડ હસે છે. દોગદો શયતાન પાસેથી અચ્ચુ ખેંચી લેવા કરે છે, પણ નહીં-તેણી ઉંઘમાં મશગુલ થઈને એકામ પડે છે. ધુળતી તેણી ઉઠી તો જોયું કે અચ્ચુ તેની જાતીએ વળગેલું છે. તરત તે જોડે છે કે “ખુદાતાજાની ગેળી શકતીના શો આદાર છે !” ખુદા મારો રખેવાળ છે. જંગલના જનવરો કે પક્ષીઓ કે શયતાન મને હયરાન કરી શકશે નહીં. હું તેમને તપાસ કરીશ. હું બીજા વેળાએ આવું ત્યારે ધ્યાન રાખજો. આટલું કહીને અચ્ચુ નાશ્ત્રુદ થઈ ગયું. મા ફરીને આસમાન તરફ જુએ છે તો સીયાહ વાદળોને બદલે આસમાનપર એક મોટો ટેકરો થઈ રહ્યો છે. તેમાં રોશનીનું એક કોરલુ જળકે છે અને સઘળાં વાદળોને વીખેરી નાંખે છે. આ દ્રશ્ય રોશનીના મોખમાંથી એક પ્રેરેસ્તાઈ આકાર દેખાયો. જેના હાથમાં એક જાણે જનદુગરની લાકડી હોય તેવી લાકડી હતી કે જેમાંથી તે જળકાટવાળી રોશનીના મોજે નીકળતો હતો. શયતાન તેમજ જનવરો અને પક્ષીઓ આ રોશની જોઈને બહીને નારી ગયાં. ક્રકત પેસો જળકાટવાળો ચમકારો અને જળકાટવાળી લાકડીથી સર્વે દેકે થઈ ગયા.

પ્રરીને મધુરવાણીમાં પેલું સ્વર્ગીય અચ્ચુ જોડે છે; “માતા !” ધીરજ ધરો ! મને કરી પણ ઇજ્જત થાય નહીં. હું અંધાં પર છત નેળવીશ. ખુદાતાજાની મહેરબાનીનીજ ખાહેશ રાખો. હું તમારે પેટે જન્મીશ. રૂપેના વીખપના જમાનામાં મારે લીધે આદમઝાદ તમને આશીર્વાદ આપશે. હું અહુરમઝદની રખેવાળી હુંજા છું એટલે જ્યાં નુધી મારો આ દુન્યાને પહોંચાડવાનો પયગામ પુરો થાય નહીં ત્યાં નુધી મને કરી પણ હાની પહોંચશે નહીં” આટલા બુખતો પક્ષી માતા દોગદો ઉઠી.

માતાપિતાનું નજીમી આગળ જવું.

હુનાની સાથે તેણીએ એ લાથ જોડી મુદાની બંદગી કરી; પછી આ ખાખનો બધો અહેવાલ તેણીએ પોતાના ખાવીદ આગળ રજુ કર્યો અને પછી બંને એક નજીમી આગળ ગયાં કે એ ખાખની તારીર શી છે? નજીમ દોગદોને એ લાથ જોડીને નમ્યો અને કહેવા લાગ્યો કે “આ તાબુખીલયાં બચ્ચાંની માના તું થશે. માણસ જાતના સર્વે દુશ્મનોને પોતાની ઝતકરી લાકડી વડે તે દૂર કરશે. મુદાનો તે આ દુન્યામાં સંદેશો લાવશે અને સદીઓ સુધી તેનાં શિક્ષણોથી દુન્યા રાહત પામશે. તેના પેગામનો પાયો “અશોષ” રહેશે એક મોટો અને નેક તોખમનો શાહનશાહ આવશે કે તેની શીખ માનશે; અને તેનું હાપણ કુલ જોહાનમાં ફેલાઈ રહેશે, એવા બેટાની મા ! ખુશાલ હોજો ! હું જે કહું છું તે ખરું જ છે. સેતારા ગવાહી આપે છે. જો કે તે મહાન નરનાં દર્શન કરવાને હું જીવતો રહીશ નહીં પણ મારું જેખી કાંઈ છે તે હું તેને આપી જઈ છું.

આટલું સાંભળી હૃદયે તે નેક જોડાંએ સેતારસેનાશની રૂખસદ લીધી અને દોગદો પોતાનાં આગકની આમદ માટે બંદગી કરતી રાહ જોતી બેઠી.

ઝરથુષ્ટ્ર સાહેબનો જન્મ.

જેમ ઝરથુષ્ટ્ર સાહેબનો જન્મનો અધ્યામ નજીક આવતો ગયો તેમ તેવણની માતા કાંડક અજબ રૂપ ધારણ કરતી ગઈ; તેથી લોકો ગમગીન બન્યાં પણ તેણી શાંત હતી કારણ કે જ્વેયજ્ઞો ખાખ તેણીને યાદ હતો. એક મધ્યરાત્રે જ્યારે ચંદ્રમા પુર બહારમાં હતો ત્યારે ઝરથુષ્ટ્ર સાહેબની આ દુન્યા આમદ થઈ. આવતાં સાથે તેઓ રડવાને બદલે હસ્યા હતા. તરત ખાખમાં પડવાને બદલે લાથો પહોળા કરીને જાણે ચંદ્રમાને ધરવા જતા હોય તેમ પોતે કરવા

લાગ્યા. આસપાસનાં આ આળાથી અજળ થતા લાગ્યાં અને
ઓરતો કહેવા લાગી કે જો આવું બચ્ચું અમારે ત્યાં આવે તો
કેવું મળતું! માતા તંદુરસ્ત રહી અને બચ્ચું રડવાને સુવાને
બહલે હસવા લાગ્યું.

બદુગરોનાં કાવત્રાં.

તે જમાનાના બદુગરો બહુતા હતા કે આ નવાં બાળકનાં
માઆપ ઉંચું કુળના છે, પુરુષરૂપ સ્પીતમ કુટુંબનો છે, કે જે
પાંશદાદીઅન વંશના શાહ શરીફનની ઓલાદથી ઉતરી આવેલો છે.
એટલે તેઓ બહીષા કે તેને ત્યાં આવો મોટો છોકરો ક્યાંથી પેદા
પડ્યો! બાળકનું નામ સ્પીતમ ઝરથુસ્ત્ર રાખવામાં આવ્યું અને
બદુગરો બહીષા કે આ બાળક ભવીષ્યમાં રખેને શાહનશાહ થાય.
વળી આ તે કેમ હોય કે જન્મતાની સાથે તે હસે! તે લોકોએ
દરાય કીધો કે બાળકને ઝખેલ કરવું અને તે માટે કાવત્રાં રચ્યું.

બાળક ઝરથુસ્ત્ર પર પડતા હાદેસા.

બદુગરો અને કાવત્રાંખોરોનો વંડા દરાંસરન કરીને હતો કે
જે દેશનો રાજા હતો અને જે કે બહોળો હતો છતાં બુરો હતો.
જ્યારે ઝરથુસ્ત્ર સાહેબના જન્મ વેળાએ ચમત્કારો થતા એણે જોયા
ત્યારે એ બાળક કે રખેને સ્પીતમ કુટુંબમાંનો આ નખીરો મારી
હાકેમી છીનવી લે એણે બાળક ઝરથુસ્ત્રને મારી નાંખવાનો કસદ
કીધો. તરત ઘાડાપર બેસીને ઝરથુસ્ત્ર સાહેબને ઘેર પહોંચી ગયો
અને બાળકને ટગર ટગર બંધવા લાગ્યો. બાળકને જોયું કે આ
બાળકમાં અદુરમજદની રોશની ચળકે છે અને જો એ મોટું થશે
તો મારાં બદુનો નાશ થશે. તે ખુબ મારી ઉઠ્યો કે “એનાં
બીજાણામાંથી એને ઉપાડો” એમ બોલીને જોવાં તે ખંજર
કાઢીને બચ્ચાનું ધડ બુદ્ધ કરવા માંડે છે કે તેનો હાથ સુકાઈ
ગયો, તેનું ખંજર સરેઝમાંન થયું અને તે ધાસ્તીનો માર્થો
ત્યાંથી નાહો.

પણ તેના મુકાબેલોમાં તેણે ઉશ્કેરણી કીધી અને અંધા સાથે જોડાઈ તે અચ્ચાંને ચોરી ગયા અને એકાંત રેતીના રણમાં તેને આળી નાંખવાની તક્યારી કરવા લાગ્યા. લાકડાના દગ જમાવ્યા. કપુર રેડ્યો, ગંધક નાખ્યો અને આતશ સળગાવ્યો. ઉપર આળકને મુક્યું કે તે હવે નકકી ખાક થઈ ગય. એટલું કરીને એક અંદમારા રાગને કહેવા દોડ્યો કે અચ્ચાંનો નાશ કીધો છે અને રાગ ને આછગરો ખુશાલ થયા.

શું આળક ખાક થઈ ગયું? નહીં. એક ચમત્કાર અન્યો આતશ આગ પકડવાને બદલે ઠંડો થઈ ગયો અને આળક નીરાંતે ઉપર સુઈ રહ્યું. માતા દોગદો દોડતી આવી અને આળકને ઉપાડી લીધું. માતા રડતી બોલી કે મારા દીકરા! ખુદાએ તારો અચ્ચાવ કીધો કારણ કે તું પવીત્ર અને નેક છે. એજ મુજબ ખુદા જેઓ નેક અને પવીત્ર છે તેમનો અચ્ચાવ કરશે.

બીજા હાથપર પેલા દુસ્મનોને ખબર પડી કે ઝરથુસ્ત્રનો અચ્ચાવ થયો છે એટલે તેઓએ બીજી બાજુ રચી. આપને તેઓ લાલચ આપી દુર લઈ ગયા અને માતાને નિર્દોષ કરી. ત્યારબાદ તેઓ અચ્ચાંને લઈને દોરનાં ટોળામાં ગયા, તેઓએ ત્યાં તેને મુકી દીધું કે દોરના પગ તળે દબાઈને આળક મરી જાય પણ ફરીને એક વધુ ચમત્કાર અન્યો જે એ કે પેલાં દોરનો વડો જે આખલે હતો તે તે આળકને જોઈને ત્યાં ઉભો રહી ગયો અને અચ્ચાંને ચાર પગની વચ્ચે લીધું. અચ્ચું તો ત્યાંજ ઉંઘાઈ રહ્યું. ફરી તે માતા દોડતી આવી અને અચ્ચાંને પાસે લીધું.

બ્યારે દરેક ઠેકાણેથી પોતાને હાર મળી ત્યારે રાગ દરાંસરને પોતાની જાદુથી એક એવી જાતનો પ્રવાહી પદાર્થ બનાવ્યો કે તેમાં જે તેઓ પોતાના ડગલાનો છેડો બોળે તો તેઓ નજરે પડી શકે નહીં કારણ કે તેમ કરે તોજા ઝરથુસ્ત્રની માતાને છેતરી શકે.

તેઓએ એક વેળા ફરીને ઝરથુસ્ત્રની ચોરી કાઢી અને આ વખતે તો તેઓ નકકી ખાતરી રાખતા હતા કે હવે ઝરથુસ્ત્ર બચશે નહીં તેઓએ તેમને લઈ જઈને ઘોડાનાં ટોળામાં નાખ્યા કે તેના પગ તળે દબાઈ મરી જાય. પણ એક સુંદર ઘોડી ત્યાં હતી કે જે તે બાળક ઉપર ચારે પગે રક્ષક બની ઉભી રહી અને જેથી જનવર પાસે આવતું તેને લાત મારીને બાળુએ લદાડતી. આ રીતે જાદુગરો શયતાનની મદદથી પણ બાળક ઝરથુસ્ત્રને મારી શક્યા નહિ.

દારૂનેની નીરાશા.

દરાંસરની આશાને જખરો ફટકો લાગવાથી તે બહુ ગુસ્સે થયો અને પોતાના ફરમાનઅરદારોને હુકમ કીધો કે જો તેઓ બાળકનો વહેલો છેડો નહીં લાવશે તો તેઓપર તે અરખેલાફ થશે. પોતે શેકારી હતો તેથી તેને વરૂઓનો ગુંફો ક્યાં હોય એ માત્રુમ હતું. પોતાના માણસોને મોકલીને ગુફામાંના વરૂનાં બચ્ચાંઓને કપાવી નાંખ્યા કે જેથી માતા ડોહીની વધુ તરસી બને. પછી બાળક ઝરથુસ્ત્રને પકડવાનો હુકમ આપ્યો અને વરૂઓનાં ટોળાં વચ્ચે તેને નાંખ્યો. જેવું બાળક ત્યાં જઈ પડ્યું કે બીજાં બચ્ચાંઓ માફક રડવું શરૂ કીધું નહીં પણ તે હસ્યું અને પરવરદેગારનાં નામનો પોકાર કીધો. જાણે એથી બધાં વરૂઓ ચેતી ગયાં હોય તિમ તેઓ બચ્ચાંની આસપાસ ગાઢવાઈને એકાં ને બાળકનો વાળ વટીક વાંકો કીધો નહિ. માતા દોગદો શીકરમંદ બની ગઈ અને એક ધીમા અને મીઠા સરોદથી દોરવાઈને જ્યાં ઝરથુસ્ત્ર વરૂઓના ટોળાં વચ્ચે હતો ત્યાં જઈને ઉભી રહી. આવો દેખાવ કદીપણ કોઈએ જોયો હોય ? માતાનું જીગર ફાટી ગયું અને તેણી દીગમુદ થઈને ઉભી રહી. ફરી તેને પાસામાં લીધો અને આ ફેરા પણ ખુદાતાલાની મહેરબાનીથીજ તેઓ બચી ગયા. તે પરવરદેગારની તેણે બંદગી કીધી અને બાળકને લેતાં એમ લાગ્યું કે જાણે તેને નવોજ જન્મ મળ્યો હોય.

હવે શું કરવું એના વીચારમાં જનદુગરો અને તેમનો સરદાર મશ-
ગુલ થઈ ગયા. જંગલ જોડાનમાં એક યોગી રહેતો હતો કે જેની શક્તી
આ શતરૂઓની શક્તી કરતાં પણ વધારે હતી. રાજા તેને જઈને પુછવા
લાગ્યો કે શું કરવું? યોગીનું નામ યરતરશ હતું. તેણે માથું
ધુણાવ્યું અને કહ્યું કે “એ બાળકનું મગજ બહુ કિંચું છે મારે
એના શરીરને તું નુકશાન કરી શકે નહીં. એ તો દુન્યાનો મહાન
પયગમ્બર છે, ઓ રાજા! બહુ સાવચેત રહેજે, તારો વખત આવી
પુગ્યો છે; તારો રસ્તો સાફ કર! એક રાજા એવો આવશે કે જે
નેક અને પવીત્ર હશે અને તે ઝરથુસ્ત્રને બચાવશે. તે ઝરથુસ્ત્રના
કલામો કબુલ રાખશે અને આખી દુન્યાપર તેનો ફેલાવો કરશે.
તું તે બાળકને મારી નાંખી શકશે નહીં.”

રાજા બહુ ગુસ્સે થયો અને પોતાનાં કાવતરાં ચાલુજ
રાખ્યાં એટલે ઝરથુસ્ત્રના માથાપને લાગ્યું કે બચ્ચાને દુસ્મનના
પંજમાંથી છોડવવા સાડ કોઈ ફેકાણે છુપાવવું પડશે. પહાડમાં
દરાકાશન નામનો એક નેક જનદુગર રહેતો હતો તે બચ્ચાને બચાવી
શકશે એમ ધારીને જાબરે બચ્ચાને તેને સપુરદ કરવામાં આવ્યું.
તેણે સાત વરસ સુધી બચ્ચાને પાળીને મોટું કરવાનું પોતાને સર
લીધું. માથાપે મોટી દીકરીરી વચ્ચે દરાકાશનને બચ્ચું સોંપ્યું
અને ઝરથુસ્ત્ર ત્યાં ઉઠીને મોટો થવા લાગ્યો.

ઝરથુસ્ત્ર સાહેબ પોતાને વતન પાછા ફરે છે.

જ્યારે સાત વરસની ઉંમર થઈ ત્યારે ઝરથુસ્ત્ર સાહેબને
પોતાને વતન પાછા લાવવામાં આવ્યા. જેવી દરાકાશનને કાને વાત
આવી કે ઝરથુસ્ત્ર બાળક હવતો છે ત્યારે પોતાના જનદુગર યરત-
રશને જણાવ્યું કે ઝરથુસ્ત્રને જનદુ શીખવવું કે જેથી કરીને દુન્યાને
સુકલી આપનારો તે થાય નહીં પણ સામું જનદુ શીખીને દુન્યાની
ફતાગીરીમાં મદદગાર થાય. જે કે પોતે બાળક હતા છતાં ઝરથુસ્ત્ર

પોતે ચેતી ગયા કે શું બાજુ રમવામાં આવે છે. બહુગરોનાં કાવ-
ચાંથી તેમનાં શરીરને નુકસાન થયું પણ આત્મા તો સ્વચ્છ
રહ્યો. અરતરશની મકસદ જ્યારે બહાર થઈ ગઈ ત્યારે તે પરતાવોં
કરીને પોતાની બુરાઈથી પાછળ હટ્યો.

અરથુસ્ત્રનાં શરીરને વેદના.

જેવા બીજા દુશ્મનોને માનુષ પડ્યું કે અરથુસ્ત્ર સાહેબ માંદ-
ગીને બીજાણે છે ત્યારે તેઓએ તેમને ઝેર આપવાનું કયું. અરતરશે
નજીમીનો વેપ લીધો અને સીક અરથુસ્ત્ર નહક વધદું લઈ આવ્યો.
અરથુસ્ત્રે તરત મામલો પીજાણી લીધો અને પેલું ઝેરી ખાતું
જમીનપર ફોળી નાંખ્યું અને કહ્યું કે “હુન્યા દુશ્મન ! તારા
વેપ છતાં હું તને ઓળખું છું. તું ચાહે એ રૂપે આવતાંબી હું
તને ઓળખીશ. તારી નીશાણીઓ હું હોરમઝદની અશારતથી જાણી
શકું છું, જા અને ફરીને એવાં પાપ કરતો ના.”

અરતરશે પોતાના સાથીઓને એકઠા કીધા અને અરથુસ્ત્ર સાહે-
બના આપ પકિરપરને પણ પોતાની સંદેશમાં લીધા કે અરથુસ્ત્રનું
દરદ સાળું કરવું. અરથુસ્ત્રે પકિરપરને અરતરશને પોતાને ઘેર ધજન
કીધું. ખાણું પછી પકિરપરને અરતરશને જણાવ્યું કે “મારા
એટાને જે દવા વડે તું સારો કરવા માંગે છે તે બતાવ.” અરથુસ્ત્ર
બોલી હયા કે “આ હુન્યા બહુમર પાસેથી કશુંબી માગતા ના.
જો આ દુન્યા આદમીની રાહે તમો જશો તો તમારું નુકસાન તમારે
હાથેજ તમો કરશો. મારી સજાહ પ્રમાણે ચાલો !” અરતરશ તરત
ઉશકેરાઈને બોલ્યો, “તું નાદાન છે. તને મારી શકતીનું હજી
ભાન નથી, તને તે શકતી બતાવું ? તું મારી ગીન્નશ કરે છે
તો હું હુન્યા સનમુખ તારે સારું બુરું બોલી તને હક્કો પાડીશ.
તારાં શીક્ષણનો હું વીરોધી થાઉં છું.” અરથુસ્ત્રે ગરમ થઈ જવાખ
આપ્યો, “તારા બુદ્ધિથી મારું બુરું થનાર નથી. હું સચ્ચાઈને

વળગી રહીશ એટલે તું તારાંજ પત ગુમાવશે. તારી તંદુરસ્તીનો નાશ થશે અને તારી શક્તી તુટશે. તારા સાથીઓને નાશનો માર્ગ ના દર્શાવ. જન ” બરતરશ આટલું સાંભળીને ચાલી ગયો. અરથુસ સાહેબમાં બાળક બનાં અત્યારથીજ પયગમ્બરની રોશની ચમકવા લાગી.

તે દિવસથી બરતરશની શક્તી ઘટવા લાગી ને ત્યારબાદ તેને માંદગી લાગી આવવાથી તે મરણ પામ્યો. મરણ કાંઠે અરથુસ સાહેબની બશારત તેણે કબુલ રાખી. પંદર વરસ સુધી આ તરે-લના અરથુસ સાહેબ ઉપરના હુમલાઓ ચાલુ રહ્યા હતા પણ તેઓ તેથી ડર્યા નહીં.

અરથુસ સાહેબ ગુફેનશીન.

પોતે ભક્તી કરવા તેમજ પોતાનાં શીક્ષણનો ફેલાવો કેવી રીતે કરવો તેનો ઉંડા વીચાર કરવા પોતે એક ગુફા યા જંગલમાં રહેતા અને ત્યાં મીથ્રની આરાધના કરતા કે જેને અહુરમઝદનું પહેલું સ્વરૂપ કરીને જણાવવામાં આવે છે. આ ગુફા ઉપીદરેન નામના પહાડમાં આવ્યો હતો. અહીંયાં શાંત મનન વખતે તેમને મુદ્રાદિ બશારત થઈ હતી.

અહીંયાં ૩૦ વરસ સુધી તેઓએ પોતાની છાંદગી ગાળી હતી. જ્યારે પોતે આ ગુફા છોડી બાહર નીકળતા ત્યારે સડેને-શું અદના કે આલા, શું ગરીબ કે તવંગર-તે સર્વેને સમ્બોધનો માર્ગ શીખવતા કારણ કે દરેક ઠેકાણે અજાનતાનું અંધારું પંથ-રાયનું હતું. દુષ્ટતા, અપવીત્રતા અને જલેમથી દુન્યા ભરપુર હતી. જ્યાંથી અરથુસ સાહેબનો પેગામ સાંભળનારાઓ એકલા મળતા ત્યાં તેઓ સમ્બોધનો રાહ બતાવતા એ રીતે તેઓ વધુ ડહાપણ અને કીર્તી મેળવતા ગયા. એ વખતે એમનો મોટો કાવત્રાબાજ અને શત્રુ રાજા દરાસરન મરણ પામ્યો હતો અને દેવદરજ્જેનો દાર હવે તુટ્યો હતો.

અરથુસ્ત્ર સાહેબનું ઈરાન તરફ ફરવું.

અરથુસ્ત્ર સાહેબ હવે ૩૦ વરસની ઉમરના થયા અને પોતે ઈરાન વતન જવા તૈયારી કરીધી. માર્ગમાં દરેક આવ્યો અને પોતાની સાથે કુટુંબનાં માણસો હતાં એટલે વહાણ જોઈએ તે ન મળવાથી તેઓ અધાં કાનારેજ થોભી ગયાં. પણ જેમ પાછલા કાળમાં ઈસુ ખ્રીસ્તે ગેલીલીના દર્યાને હુકમ કરીધો હતો કે “શાંત થા” તેમ અરથુસ્ત્ર સાહેબે દર્યાને હુકમ કરીધો કે “પાણીની વચ્ચે માર્ગ થા” એટલે પાણી એ ભાગમાં વહેંચાઈ ગયું અને આખું કુટુંબ પેલે પાર પાંહચી ગયું.

માર્ગમાં રાત્રે મુકામ કરીધો અને રાત્રે અરથુસ્ત્રને એક ખાખ આવ્યો જેમાં તેવણને જણાયું કે પુર્વ તરફથી મોટું લશકર ચઢી આવે છે અને તેમના માર્ગમાં અટકાવ નાંખે છે. જ્યારે પોતે લાચાર થઈ જાય છે ત્યારે દક્ષીણ તરફથી એક ખીબું લશકર ચઢી આવે છે અને અન્ન વચ્ચે મારામારી ચાલે છે. મારામારીમાં પુર્વ તરફનું લશકર હાર ખાય છે. એનો અથ શો હશે તે જાણવા સાડ પચગચ્છર સાહેબે ખુદાની અંદગી કરીધી. ખુદા તરફથી એખી અશારત થઈ કે જે રસ્તો તેવણે ધર્યો હતો તે રસ્તો તેવણે પસંદ કરીધો હતો, પણ આ હવે અંધ અંધ માર્ગ છે અને જે ખુદાએ હતો તે માર્ગ ખુદા તરફ જવાનો છે; અને જે શીક્ષણ પરવરદેમાર આપશે તેજ શીક્ષણ તેઓ ફેલાવી શકશે. જ્યારે ખીબું કુટુંબીઓ ખાણીપીણીમાં પડ્યાં હતાં ત્યારે અરથુસ્ત્ર સાહેબ પોતાનો અશારત પામેલો માર્ગ શોધવા એકલા નીકળી ગયા.

દાયતી સરોવરપર ચમત્કાર.

એમ કરતાં દાયતીનાં સરોવર આગળ તેઓ આવ્યા એના ચાર ફાંટા હતા (શું એ અરથુસ્ત્ર, હીંદુ, બકિદ્ધ અને ખ્રીસ્તી ધર્મના અલંકારીક રૂપો નહોત?) શીરેસ્તાઓ તેમની દોરવણી કરતા હતા એટલે તેમને દશી ઘાસ્તી નહોતી. ચાર ભાગમાં પાણી વહેંચાઈ ગયાં હતાં તેનું કારણ શું? દંતકથા કહે છે કે તેનું કારણ એમ કે “મજ્જાન ચાર પખત સજીવન થઈ અને ચાર

મહાત્માઓ તે શીખવશે. તે ચાર તે કોઈજ નહીં પણ શાલ્યર-
ન્નવદ્ધ; અસ્પૃન્તમાન દુશીદ્રઃ માહ દુશીદ્ર અને સચ્ચાઓશ. ”
ઝરથુસ્ત્ર સાહેબ પાણીની સપાટી ઉપરથી ચાલી ગયા અને સામે
પાર પહોંચ્યા. ત્યાં જઈને બંદગીમાં મશગુલ થાય છે કે અમશા-
રુપંદે તેમને દેખાય દીધા.

હઝરત ઝરથુસ્ત્રને થયેલી બશારત.

અમશારુપંદે પુછ્યું કે “ અય મુસાફર ! તારી શી ઇચ્છા છે ?
ઝરથુસ્ત્ર સાહેબે પાસે ઉંચે જોઈ રોશનીના ઝરા તરફ આંખો ડરી
કહ્યું કે “ હું અદુરમઝદનું પ્રમાણ શું છે તે જાણવા માંગું છું.
હું સત્ય શોધું છું કે જેનો ફલાવો કુલ જોહાનમાં હરે. ઓ પ્રીરેસ્તા!
મારી ચાલવરી કર. ”

અમશારુપંદે કહ્યું કે “ તારી આંખો બંધ કર અને મારી
પચરવી કર. ”

પછી ઝરથુસ્ત્ર સાહેબને જાણે કોઈ આરુમાની પક્ષી ઉંચે લઈ
જતું હોય એમ અદરથી લાગ્યું. પછી તેઓએ ત્યારે આત્મીક
આંખો ખાલી ત્યારે તેમને જણાયું કે પોતે બહેસ્ત મુકામમાં
પ્રીરેસ્તાઓની મજલીસમાં છે અને પોતે તો જાણે એક હાયા
મીસાલજ છે. ૨૪ પગલાં તેઓ આગળ વધ્યા તો ખુદાતાલા કે જે
પવીત્ર રોશનીમાં ગરક થઈ ખીરાબ્યા હતા ત્યાં તેઓ જઈ પહોંચ્યા.
ઝરથુસ્ત્ર સાહેબ પોતે પરવરદેગારનાં તખ્ત આગળ નીચે સર ઝુકાવી
ઉભા રહ્યા. તેવામાં એક દમદમાટવાળો અવાજ કેહેવા લાગ્યો કે
“ પુછ ! જે પુછવું હોયતે. ” ત્યારે ઝરથુસ્ત્રે પુછ્યું કે “ ખુદાતાલાએ
બનાવેલા પ્રાણીઓમાં સઉથી સરસ કયું ” ? ત્યારે પરવરદેગારે
જવાબ દીધા કે “ જે દીલમાં સખાવતી છે, જે જ્ઞાન મેળવે છે
તે ખીજનને આપે છે, જે દરેક જીવને ખુશાલ રાખે છે, જે બગાડ
અને મગરૂરીને ધીકારે છે, જે માણસ અને જનવર તરફ માયા
રાખે છે, જે પાણી અને આતશની આરાધના કરે છે, તે સઉથી
સરસ પ્રાણી છે. પણ જે ખુદાતાલાની મરજીને આધીન થતો નથી
તેને સજા થશે. જા ! જઈને ઈન્સાન જાતને આ શીખવ ! ”

ખીજો સવાલ જે પયગમ્બર સાહેબે પુછ્યો તે એ હતો કે “પવીત્ર શીરેસ્તાઓમાં સહીયા પહેલો કાણુ?” જવાબ મક્કતાં પયગમ્બર સાહેબે સહિ યાદ રાખ્યું. તેવણુને શીખવવામાં આવ્યું હતું કે આસમાન તેમજ જમાનપર જે ચીજો હસ્તી ધરાવે છે તે તરફ ખુદા માયા રાખે છે, અને સહીયા બદતર છે તે અહેરેમન છે જેના ચેલાઓ જેહાનમમાં રહે છે અને તેમને દેવો કરીને કહેવામાં આવે છે. એ ઉપરાંત તેમને દરેક સાયન્સ શીખવવામાં આવી હતી કે જેથી દરેક ડહાપણુનું જ્ઞાન તેમનામાં આવી રહ્યું. વળી તેમને દુન્યાની દોલત આપવાની ક્ષમ્ય દેખાડી પોતાના ચેલા બનાવવા બહુ કાશેશ કરી હતી પણ તે સધળું ફાકટ ગયું.

ઝરથુસ્ત્ર સાહેબને ફીરશ્તાઓ સાથેની મુલાકાત.

પોતે જ્યારે મીનોષ મનન કરતા હતા ત્યારે ઝરથુસ્ત્ર સાહેબને લાગ્યું કે ખુદાતાલાની અંદગી સહીયા મોતેબર રીતે કેમ થઈ શકે. તેમને જણાવવામાં આવ્યું કે જેમાંથી રોશનીનો ઝરો બાહર પડે છે તેમાં ખુદાના તત્વ રહેલું છે; તેમાં ખુદા માનુષ પડશે; તે રોશનીને માર્ગે લોકો ચાલશે; જ્યારે અહુરમઝદનાં ફરમાનો પ્રમાણે ચાલવામાં આવે છે ત્યારે અહેરેમન દુર થાય છે; રોશની સીવાય ખીજું વધારે ઉત્તમ કશું નથી; જ્યારે સર્વે રોશની નહતી ત્યારે અહેસ્ત હસ્તીમાં આવ્યું હતું; દોજખ અધકારનું ધામ છે; એ મુજબ ખુદાતાલાએ જન્મ અવસ્થાના કલામો લખાવ્યા કે જે ઝરથુસ્ત્ર સાહેબે યાદ રાખ્યા. ત્યારબાદ ગુસ્તાસ્પ કને જવાનું તેમને ફરમાન મળ્યું કે જ્યાં જ્યાં તેઓ ખુદાના કલમો તેને શીખવે તો દુન્યામાં માઝદયસ્ત્રી દીનનો ફેલાવો થાય. તે વખતે જાદુગરો અને દેવો સામે સાવધ રહેવાને તેમને જણાવવામાં આવ્યું હતું.

આ સમાધીમાંથી તેઓ જ્યારે બેદાર થયા ત્યારે પરવરદગારનો હુકમ બગ્ન લાવવા તેઓએ કમર કસી. પોતે કામ બગ્નવીને સમાધીમાં રહેતા અને ફીરશ્તાઓ સાથે ગોફતેગો ચલાવતા મેંદાં બકરાંને ચરાવનારો રખેવાલ શીરેસ્તો બેડમન કરીને હતો. તેણે પોતાનાં દોર હઝરતને સોંપ્યાં અને હુકમ પ્રાપ્ત કે “ગાય ગોસ્પ દોની પરવરશી

કરજો. તેમને મારતો નહીં. ખરેખરો ભરવાડ નીવડજો.” આ ગાય
ગોસ્પંદો તે માણસનન છે.

ત્યારબાદ અરદીએહેસ્ત અમશાસ્પંદ નજરે આવ્યા કે જે
આતશની રખેવાળી કરે છે. તેણે ઝરથુસ્ત્રને હુકમ કીધો કે “ આતશ-
ખહેરામો, આદરાનો આંધજો અને શાહ ગુસ્તાસ્પની પનાહમાં તે
સોંપજો. તે આતશપર પાણી કે ખાક પડે નહીં તેની નેગાહ રાખજો
અને લાકડાં કે મુખડ વડે તે આતશને સદા જ્વળત રાખજો. આતશ
અહુરમઝદની રોશની આ દુન્યામાં છે, તેથી ગરમી મળેછે, અંધકાર દૂર
થાય છે; માટે ઓ પરવરદેગારના પયગમ્બર! આતશની સદા જ્વળવણી
કરજો ! ” આટલું બોલીને અરદીએહેસ્ત યજ્ઞ બે માણુમ થયા.

શહેરીવર અમશાસ્પંદે જણાવ્યું કે “ દરેક લડવઘયાએ પોતાનાં
હથીયારો તેજ રાખવાં અને પોતાના દેશના અચાવમાંજ માત્ર વાપરવાં.”

અસ્પંદારમદે સલાહ આપી કે “ ઘરની આસપાસ કશે પશુ
કચરો કે ગંદકી કરવી નહીં, ઘર આગળથી કચરો દૂર કરવો અને
તેમ કરવાથીજ ઘરતી ફક્તુપ બનશે.”

પછી ખુરદાદ અમશાસ્પંદના દીદાર થયા. તેણે પયગમ્બર
સાહેબને પાણી, નદી, નાળાં વીગેરે સોંપ્યાં; અને જણાવ્યું કે ઇન્સા-
નને શીખવવું કે આ પાણી વડે ખેતરો અને વાડીઓમાં નેહેરો
બોલીને તેમને ફક્તુપ બનાવવો, પાણીથી ઇન્સાન, જનનર ~~સલાહ~~ સલાહ
આડપાનને જાંદગી મળશે. એખખાં પાણીમાં કચરો નાંખવો નહીં
કે મુડાં નાંખવાં નહીં.” આટલું બોલીને ખુરદાદ પણ બેમાણુમ થયા.

અમરદાદ શીરસ્તાએ આવીને પછી મઝદય, ઇન્સાન પરીવરતા
વીધે ઝરથુસ્ત્ર સાહેબને એકમ આપ્યો.

આટલું શીખ્યા પછી પયગમ્બર સાહેબે પોતાના મજ્જબનો
ફેલાવો કીધો અને ઇન્સાન જન જે અંધકાર, અજ્ઞાનતા અને પાપમાં
તરફડ્યાં મારતી હતી તેની મુક્તી કીધી. ત્યારપછીની કથા તવા-
રીખી છે. પણ મઝદયસ્ત્રની દીનતા અહતા તયકકામાં તે હુકમ જેદા-
નનો ધર્મ હતો જેમાંથી ખીજ ધર્મો પણ જન્મ પામ્યા હતા. તેનો
શીખવનારો મહાન પયગમ્બર અશેા ઝરથુસ્ત્ર હતો. તેવણુનું મરણ
કેમ નીપજ્યું વીગેરે આખદોનો અહેવાલ પુરતો નથી.

અશો ઝરથુસ્ત્રના મુળ મજહબી, નીયમો.

ઝરથુસ્ત્ર સાહેબે જે કાંઈ શીખવ્યું તે શ્લોકના રૂપમાં હું અને તે ૨૧ નુસ્કમાં એટલે પ્રકરણોમાં હતું. જે ૨૧ નુસ્ક તે યજ્ઞ અદ્યવધ્યોના પવીત્ર કલામોમાં સમાઈ જાય છે. આ શ્લોક ક્ષાપ્ત ઉપર હતા અને તેમાં વીદ્યા, હુન્નરકળા, સાયન્સ, ધર્મ, નીતિ વીગેરે સઘળું સમાઈ જાય છે પણ જ્યારે સેકન્દરે અને ત્યારબાદ મોહમેદીઆનોએ પર્સીપોલીસ બાળીને ફના કીધું ત્યારે આ જગ્યાના રહેતું ફના થયું અને જે કાંઈ રહ્યું તે ગાથા અને અરદશીર અંતે નોશેરવાનના જમાનામાં એકઠા થયલા સાધીત્યના થોડાક ભાગ. એ વાંચતાં આપણને રોશન થાય છે કે ઝરથુસ્ત્ર સાહેબના મુળ મજહબી નીયમો જે મુખ્ય કલામોમાં સમાઈ જાય છે જે વોહુમનો=ભતું મન છે અને અપ એટલે અશોષ છે જેનો અર્થ એમ થાય છે કે એવી તરેહની જીંદગી ગાળવી કે કુદરતના કાયદાનું ભંગાણુ નહીં થાય અને માણસના આત્માને મોટામાં મોટું સુખ હાંસલ થઈ શકે. વળી પગમ્યર હજરત જણાવે છે કે આ ખસકતમાં રહેન્તો મહન્યુશ અને અંગ્રેમહન્યુશ એ નામની એ અણુદાઃ શકતીઓ માણસ જન્મ ઉપર જેમજેમવારે છે. -પેહલોના પવીત્ર રાત્ર ઉપર આદ્યાર્થી તેઓ અને સૂર્યાસ્તની અક્ષેશ થાય છે ત્યારે બીજાના માર્ગ ઉપર જવાથી ગુમરાહી દાખલ થાય છે.

પગમ્યર સાહેબ પાતાના કલામોમાં વોહુમન અને રહેન્તો-મહન્યુશના માર્ગની અક્ષેશ માર્ગે છે તેમ આપણે કે જેઓ તેઓ સાહેબના દીનના ખાલેશ માનનારા છીએ, તેઓએ પણ આજના પવીત્ર રોજ તેવી અક્ષીશ દાદાર કનેથી માંગીશું! આજના નેક દીવસે કે જ્યારે તેઓ સાહેબનું મરણ થયું હતું તે દીવસે તેવ-જાની દીન અને તેનાં ઉપલાં પ્રમાનો યાદ કર્યે અને તેમને પગલે આદ્યે તો તેમના દીસાનો ઉત્સવ પુરેપુરી સારી રીતે પાળેલા કહેવાય. હજારો આફ્રીન હોજે તેનાં રહને!!!

